

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1899, kl. 3 e. m.

*Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i
anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t med begäran om vissa reformer i afseende på
folkskoleinspektionen.*

Utskottet har fått till behandling mottaga en af herr *S. M. Olsson* Motionen.
i Sörnäs inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 127, i hvilken hem-
ställes,

»att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl.
Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder,

att folkskoleinspektörsuppdraget icke göres till en bisyssla vid sidan
om annan tjänstebefattning, utan i allmänhet anförtros åt personer, som,
mot åtnjutande af fullt skäligen aflöning, under den tid de innehafva detta
kall, odeladt egna sig åt detsamma;

att i samband härmed till folkskoleinspektörer förordnas personer,
som visat sig innehafva den pedagogiska insigt och den på personlig
erfarenhet hvilande kännedom om folkskoleundervisningen, att en verksam
och tillfredsställande inspektion genom dem må kunna utövas; samt

att folkskoleinspektörernas resor, såvidt möjligt är, ordnas efter en
Bih. till Riksd. Prot. 1899. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 18 Häft. (N:o 19.)

på förhand uppgjord, exempelvis för ett halft år i sänder gällande, af vederbörande myndighet granskad och godkänd resplan.»

Till stöd för detta yrkande anför motionären väsentligen följande:

»Tack vare nitisk omvårdnad af statsmagterna i förening med mången gång känbara uppoffringar af kommunerna har våra dagars folkskola med sin erkänt goda och samvetsgranna lärarekår nått en höjd, som man väl näppeligen vågade hoppas, då 1842 års folkskolestadga såg dagen. Men inom alla områden, ej minst det, som rör uppfostran och undervisning, gäller det icke att belåtet slå sig till ro utan alltjemt sträfva framåt.

En mächtig häfstång till ytterligare lyftning af vår folkskolebildning är det väl alla skolvänners hopp och tro, att vi ega uti våra folkskoleinspektörer, hvilka ju, jemlikt sin instruktion, hafva bland annat sig ålagdt: »att inom det honom anförtrodda område med uppmärksamhet följa allt, hvad till folkundervisningen hörer, besöka dervarande högre folkskolor, folkskolor och småskolor, inhemta kännedom om deras brister och behof, vaka öfver att gällande författningar rörande folkskoleväsendet efterlefas, samt söka befrämja folkskoleväsendets utveckling, vid besöken i skolorna taga noggrann kännedom om anordningen af skolan och läroplanen, undervisningen och ordningen, vården om barnens seder, sundhetsförhållanden och allt, som i öfrigt angår skolväsendet, samt gifva lärare och lärarinnor nödiga råd och anvisningar i dessa hänseenden».

Detta gagn, som i och med folkskoleinspektionens framträdande var afsedt att komma vår folkskola till godo, har dock tyvärr i många fall visat sig vara ganska ringa, beroende på det *sätt*, hvarpå denna välment institution i praktiken tillämpats. Till inspektörer ha nemligen som bekant i mycket stor utsträckning förordnats personer, hvilka dels af annan ordinarie tjänst varit hindrade att helt egna sig åt detta magtpåliggande kall, dels ock ej gerna kunna hafva ansetts besitta den pedagogiska kunskap och erfarenhet, som för detta värf med nödvändighet tarfvas, hvarförutom grundad anledning till anmärkning mot många inspektörers sätt att företaga sin af staten bekostade inspektionsresor ofta förekommit.

Klagomålen öfver den ringa effektiviteten af en inspektion, som tett och fortfarande i hufvudsak ter sig på sätt ofvan nämndes, äro ock hvarken nya eller få, liksom de ej heller förskrifva sig från håll, der man har minsta anledning antaga klandersjuka vara deras bevekelsegrund. I detta fallet må särskildt påpekas dåvarande chefens för ecklesiastikdepartementet

yttrande till statsrådsprotokollet för den 12 januari 1891 samt samma statsråds anförande i Andra Kammaren den 23 april samma år, då med klarhet och skärpa stafven bröts öfver det rådande inspektionssystemet. Frågan har äfven senare varit föremål för Riksdagens uppmärksamhet, senast år 1894, då trenne motionärer, herrar Nilsson i Skärhus, Kihlberg och Svensson i Karlskrona, hvar för sig framställde i hufvudsak likartade yrkanden om inspektionsväsendets grundliga reformering. Med anledning af nämnda motioner egnade Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 i sitt utlåtande n:o 15 frågan en klar och omfattande utredning, som till fullo ådagalade behovet af en genomgripande förändring i den rigtning, motionärerna antydt, och genom ett enhälligt godkännande af utskottets hemställan utdömde Andra Kammaren så godt som fullständigt det rådande inspektionssystemet — men frågan föll på Första Kammarens motstånd.

Om, på grund af hvad sålunda förekommit, både från chefens för ecklesiastikdepartementet (1891) sida och Andra Kammarens, någon måhända väntat, att, vid nästa utnämning af folkskoleinspektörer, det skulle visat sig någon benägenhet att beträda den sålunda anvisade reformvägen, så finner han sig nog vid en blick på utnämningslistan öfver innevarande sexårsperiods inspektörer bedragen i det hoppet. Af rikets 47 inspektörer äro fortfarande nära 40 procent eller 19 prester, och mer än 25 procent eller 13 bekläda så viktiga sysslor som seminarielärarens, hvarförutom 4 tjänstgöra vid allmänna läroverk, 3 vid folkhögskolor o. s. v. Det torde kanske hända, att *någon* eller *några* af dessa under inspektionstiden hålla vikarie för sin ordinarie tjänst, men säkert är, att de flesta sitta kvar på sin fasta plats och — nu som förr — sköta inspektionen som bisyssla, ifall det ej — i fråga om någon mer än vanligt nitisk inspektör — skulle gestalta sig tvärtom: att hufvudsysslan blefve den, som till förmån för inspektörstjensten finge maka åt sig.

Huru t. ex. undervisningen vid ett af våra manliga seminarier under innevarande sexårsperiod skall kunna helt undgå att lida men, derom må man väl hysa berättigadt tvifvel, då af dess fem ordinarie hufvudlärare icke mindre än *tre* äro förordnade till folkskoleinspektörer inom hvar sitt ganska stora område, under det att vid andra seminarier en eller högst två lärare bekläda dylik tjänst uti i regeln helt små distrikt. Det vill synas, som om ett sådant förhållande icke bort ha varit omöjligt att förebygga.

Detta om inspektörssysslans förening med annan, ordinarie tjänst.

Till god del härflytande ur just detta missförhållande torde de anmärkta planlösa och dyrbara inspektionsresorna vara. Då nemligen in-

spektören i regeln har en ordinarie tjänst, som kräver hans ovilkorliga närvaro viss dag och timme, så blir han mången gång rent af tvingad att företaga sina resor med nära nog snälltågsfart och inskränka sina inspektioner till så godt som ögonblicksvisiter, annars hinner han ej hem i rätt tid till pastorsexpeditionen, söndagens predikan eller sin plats i katedern. Att de *sex* skolor, som under förlidet är en af rikets inspektörer, enligt notis i ortstidningarna, under *samma dag* sålunda »inspekterade», hvar för sig icke torde ha haft så särdeles stor behållning af besöket, ligger i öppen dag. Men månne ej felet härvidlag ligger lika mycket hos det rådande systemet som hos inspektören?

En annan omständighet, som visserligen ej i likhet med skötseln af två sysslor *vingar* till så mycket och så hastigt färdande som möjligt, men som dock kan innebära en frestelse dertill, det är den ringa aflöning, inspektörerna i många fall åtnjuta för sitt ganska dryga arbete, och som gör, att de nästan uteslutande äro hänvisade till resereglementet för att genom ett — från *deras* synpunkt — klokt planläggande af resorna kunna tillvinna sig skälig lön för sin möda. Aflönades deremot sysslans innehafvare ordentligt, så komme denna frestelse att bortfalla, och om vidare inspektören ej hade annan tjänstebefattning att sköta, så skulle resorna kunna ordnas efter en på förhand uppgjord plan, med erforderlig tid tillmätt för hvarje skola. Det faller af sig sjelft, att resorna då hvarken kunde eller behöfde blifva så många eller ske så ofta som nu.

Genom visserligen högre aflöning men med inskränkning af resornas antal torde inspektörsinstitutionen ej behöfva blifva afsevärdt dyrare, än den nu är, men betydligt mera effektiv. I dess nuvarande form är den på många orter nästan värdelös.»

Reform-
förslag under
åren 1862—
1890.

Frågan om reformer i folkskoleinspektionen har upprepade gånger bragts på tal inom Riksdagen, och flera förslag till afhjelpande af bristerna i den nuvarande folkskoleinspektionen hafva tid efter annan blifvit framlagda.

Redan 1862, d. v. s. året efter det folkskoleinspektionen trädte i verksamhet, väckte herr Carl Ekman inom borgareståndet en motion om inspektörer, som uteslutande egnade sig åt tillsyn af folkskolan.

Vid 1874 års riksdag upptogs frågan af förre statsrådet F. F. Carlson. På hans förslag höjdes anslaget till folkskoleinspektionen från 52,000 till 65,000 kronor, »på det att — såsom det heter i Riksdagens skrifvelse — då tillfälle dertill funnes, *inspektörer måtte kunna tillsättas, som odeladt egnade sig åt detta magtpåliggande kall*».

Denna Riksdagens skrifvelse hade till följd, att vid nästa inspektionsperiods början (1877), då motionären var chef för ecklesiastikdepartementet, antalet presterliga inspektörer minskades från 22 till 9, och antalet inspektörer, som icke innehade annan befattning, ökades till 5. Men vid derpå följande inspektionsperiods början, då F. F. Carlson icke längre var skolväsendets högste chef, återgick man till det gamla systemet: de presterliga inspektörernas antal fördubblades, och antalet inspektörer, som icke innehade annan befattning, fick blifva vid talet 5.

Sedan under de följande åren folkskoleinspektionen åtskilliga gånger varit på tal inom Riksdagen, på grund af statsrevisorernas anmärkningar, väckte herr G. F. Östberg vid 1886 års riksdag en motion, i hvilken bland annat framhölls, att om inspektionen skulle kunna göra full nytta, så vore det nödvändigt, att inspektörerna försattes i den ställning, att de kunde egna hela sin verksamhet åt inspektionen.

Motionen föranledde ej till någon Riksdagens åtgärd, hufvudsakligen af det skäl, att motionären velat hafva inspektörsbefattningarna förvandlade till ordinarie tjenster, hvilket ur flera synpunkter ansågs olämpligt.

Vid 1888 års riksdag förelågo ånyo anmärkningar från statsrevisorernas sida beträffande folkskoleinspektionen. Revisorerna hade vid granskning af inspektörernas reseräkningar funnit, »att besöken å skolorna i många fall verkstälts på sådant sätt, att ett alltför ringa antal skolor under hvarje resa besökts, och resornas antal följaktligen blifvit större än som synes hafva varit förenligt med nöjaktig sparsamhet».

Af de afgifna förklaringarna framgår med full tydlighet, att det anmärkta förhållandet vore beroende på det nuvarande inspektionssystemet. Så förklarar Upsala domkapitel, att, enär inspektörerna på samma gång sköta sina ordinarie lärarebefattningar, detta »naturligtvis måste föranleda dertill, att inspektionsresor under läseterminerna afpassas efter de tillfällen, som kunna mellan undervisningsdagarna erbjuda sig till företagande af kortare resor till närmast belägna stationer». Och en inspektör

i Vermland förklarar, att, då han enligt det fastställda läseschemat endast »egde en söckendag i veckan ledig från lektioner å seminariet», vore han »efter hvarje inspektionsdag nödsakad att återvända till Karlstad».

Vid 1890 års riksdag väckte herr A. Kihlberg en motion, i hvilken bland annat föreslogs aflåtandet af en skrifvelse »med anhållan, att Kongl. Maj:t ville förordna, det folkskoleinspektör samtidigt med detta uppdrag icke må sköta annan embetsbefattning».

Med anledning af motionen hemställde statsutskottet, »att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder böra vidtagas för åstadkommande af en mera verksam och tillfredsställande inspektion öfver folkundervisningen».

Denna hemställan föranledde längre diskussioner i kamrarna. Dervid framhölls af olika talare:

att den nuvarande inspektionen skedde allt för ytligt;

att den ofta berörde blott den yttre organisationen: föreskriften om »råd och anvisningar» åt lärarepersonalen stode som en död bokstaf;

att besöken voro för korta ($\frac{1}{2}$ à 1 timme vid hvarje skola) och för sällsynta (det fans skoldistrikt, som ej på fem år haft besök af någon inspektör) samt ej sällan skedde under folkskolans ferier;

att inspektörerna reste för mycket, men gjorde för korta uppehåll på hvarje ställe, hvilket hade till följd stora utgifter utan vidare resultat;

att läraren behöfde hjälp, stöd och uppmuntran i det enformiga arbetet samt svar på de många frågor, som hopade sig på honom;

att äfven skolrådet behöfde hjälp och ledning;

att härför vore af nöden att hafva inspektörer med verkliga fackinsigter, men att sådana saknades.

att för den nuvarande kostnaden borde något bättre kunna åstadkommas än den nuvarande inspektionen.

Resultatet blef emellertid det, att utskottets hemställan afslogs i Första Kammaren med 67 röster mot 35 och i Andra med den knappa majoriteten af 89 röster mot 84, hvilken utgång väsentligen torde hafva berott derpå, att det föreslagna yrkandet var för obestämdt, och att tankarna då ännu icke voro fullt eniga om sjelfva grundorsaken till inspektionens brister samt om hufvudmedlet för dessa bristers afhjelpande. I ett betänkande vid följande års riksdag förklarar ock statsutskottet anledningen till att förslaget föll »icke hafva varit, att inom Riksdagen den åsigten var förherskande, att den nuvarande folkskoleinspektionen vore fullt tillfredsställande, utan snarare torde kunna sökas deri, att menin-

garna voro delade angående lämpligaste sättet för det åsyftade målets vinlande».

År 1891 hade frågan fortskridit så långt, att regeringen fann sig böra framlägga förslag till reformer i folkskoleinspektionen.

Folkskoleinspektionens brister framhållna af chefen för ecklesiastikdepartementet.

Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet framhöll i sitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 12 januari 1891 den nuvarande folkskoleinspektionens brister. Att till inspektörer utsåges personer, som uteslutande egnade sina krafter åt detta kall, och i följd häraf inspektörernas antal inskränktes, vore det mål, mot hvilket man måste sträfva. Intill dess reformen mera allmänt kunde genomföras, måste man i alla händelser fordra, »att de personer, som förena inspektionsuppdraget med annan tjänstebefattning, förpligtas att utsträcka sin inspektionsverksamhet till vissa längre sammanhängande perioder af året och, der så prövas nödvändigt, hålla vikarie för den ordinarie tjänstens bestridande».

»Jemväl i andra hänseenden än det nu angifna — fortsätter statsrådet — lemna inspektionen rum för anmärkningar, för hvilkas undanrödjande åtgärder böra ju förr desto hellre vidtagas. De ekonomiska och yttre organisatoriska förhållandena, som förr och med rätta togo uppmärksamheten i synnerligen stort anspråk, hafva med folkskolans kraftiga utveckling under de senaste årtiondena trädt mera i bakgrunden och lemnat rum för ett högre och väsentligare intresse. Behof af lokaler och materiel äro nu, åtminstone i allmänhet, på ett ganska tillfredsställande sätt efter vårt lands tillgångar tillgodosedda, och därför gäller det numera för inspektionen att mera rigta sig åt skolans inre förhållanden och att, för att utveckla och förbättra dessa, söka med noggrann kännedom om de grundsatsar, som dervid böra följas, arbeta på väckandet af såväl lärarnes som skolrådets och skolrådsordförandenas intresse för dessa grundsatsers tillämpning, hvarvid skolråden och deras ordförande vida mera än hittills böra verka såsom förmedlingslänkar mellan inspektionen och skolan. Att den nuvarande inspektionen i afseende å utförandet af dessa uppgifter lemna åtskilligt öfrigt att önska, kan ej bestridas.

I ett särskildt hänseende gör sig bristen på nödig kontroll på ett påfallande sätt märkbar, nemligen i fråga om folkskoleinspektörernas resor, hvilka ej sällan företagas planlöst och derigenom medföra mindre gagn men större kostnad än som vederbör.»

Under debatten i Andra Kammaren den 23 april 1891 bröt chefen för ecklesiastikdepartementet ännu skarpare stafven öfver det nuvarande inspektionssystemet. Han yttrade då bland annat följande, som vid en utredning af föreliggande motion förtjenar beaktas:

»Det har länge försports missnöje med den nuvarande inspektionen, och är efter år hafva statsrevisorerna gjort anmärkningar mot densamma i afseende på reseräkningarna. Men under tiden har det ingalunda varit för mig obekant, dock, jag beklagar det, mest genom korrespondens, att inspektörer funnits, hvilka icke fullgjort sitt kall med tillräcklig insigt och noggrannhet. Att så varit förhållandet på många ställen, har jag äfven hört af flere enskilda personer i denna kammare, och offentligt har detta nämnts i dag.

Det säger sig sjelft, att med en sådan kår af folkskoleinspektörer, som nu finnes, kan man icke begära utaf alla dessa, som hafva åligganden af större vigt att fullgöra, att de skulle besitta hela den pedagogiska insigt, som är erforderlig för att öfvervaka och rätta en folkskollärare, som gjorde misstag. Sådana fall hafva också inträffat, då en inspektör har rättat en folkskollärare, just der denne handlat fullt rätt. En annan tid har derefter kommit en annan inspektör, som i ett liknande fall sagt alldeles motsatsen mot sin företrädare och gifvit läraren rätt. Huru skall man kunna vänta, att med den utveckling i pedagogiskt afseende, som tillkommit folkskollärarne vid seminarierna, inspektörer, tagna dels bland presterskapet och dels bland andra med tienst försedda personer, skola hafva full och noggrann kännedom om just de regler och det pedagogiska tarf, som måste enligt seminariernas undervisning hafva inhemtats för att på ett rätt sätt kunna fungera som folkskollärare?

Ju mer inspektörernas antal ökas, desto mindre säkerhet måtte det väl också finnas för, att hvar och en af dem skall vara vuxen sitt kall. Skola dessa fortfarande tagas, hvarifrån man bäst kan, dels från presterskapet, som blott kan egna en ringa tid åt förrättandet af inspektionerna, och dels från seminarierna och skolorna, af personer, som förr eller senare måste gå tillbaka till sina kall, så har man allt skäl att frukta, att inspektionen, som till en början fullgjorde sitt åliggande förträffligt, så länge det egentligen var fråga om att tillse, det alla yttre behof för folkskolan blefvo tillgodosedda, nu icke skulle kunna åstadkomma det väsentligaste, hvilket är att tillse, det folkskolans barn verkligen på bästa sätt blifva undervisade — och detta måtte väl vara det högsta målet.

Man har sagt, att detta skulle åstadkomma större kostnader, och man har gjort upp kalkyler för att bevisa detta. Jag kan icke förstå detta, ty få vi personer, som helt och hållet egna sig åt denna befattning, så är det gifvet, att deras distrikt måste blifva större. Vi hafva redan två personer, som hafva så stora distrikt, att hvardera nästan omfattar ett län. Vi hafva ett sådant i Skara och ett i Göteborgs stift. Dessa personer hinna med sina göromål på den grund att de fått tjenstledighet och därför helt och hållet kunna egna sig åt inspektionerna. Om nu flera mindre distrikt sammansloges, är anledning att antaga, det vi skulle kunna nedsätta de nuvarande inspektörernas antal till hälften; och i så fall borde också reseräkningarna ställa sig derefter och likaså dagtraktamentena. Utgifterna måste på detta vis sjunka, och jag trodde icke, att Riksdagen kunde hafva något särskildt deremot.

Man har sagt, att de stora reseräkningarna skulle bero på, att de nuvarande

inspektörerna hafva så mycket att göra med andra tjensteåligganden, att de behöfva resa fram och tillbaka planlöst. Det är sant; men *det* är icke fulla sanningen. Den måste sökas i denna idkeliga och oförståndiga inspektion, som mångenstädes skett, då inspektören reser utan egentligt ärende, då han till och med har så litet reda på sig, att han kommit på inspektionen, då skolan redan slutat, men reseräkningen — den uteblifver ändock icke. Det är helt visst detta oförståndiga och idkeliga inspekterande, som framför allt vållat större delen af den högre siffra, till hvilken reseräkningarna gått. Det är härpå man bör fästa uppmärksamhet.»

En genomgripande omdaning af det hittills följda inspektionssystemet vore alltså nödvändig. En dylik omdaning ansågs emellertid lämpligast kunna ske genom tillsättandet af en ny tjänsteman, en s. k. »öfverinspektör», åt hvilken utarbetandet af planen för omorganisationen samt genomförandet deraf kunde uppdragas.

Förslaget om en sådan »öfverinspektör» godkändes af Första Kam-maren, men förkastades af den Andra. Anledningen till afslaget var hufvudsakligen den, att man ansåg inrättandet af en dylik befattning snarare vara egnadt att fastlåsa det nuvarande inspektionssystemet än att lemna vägen öppen för en verklig reform, en reform sådan som chefen för ecklesiastikdepartementet sjelf ansett vara önskelig, nemligen inspek-tionens öfverlåtande åt ett mindre antal fackmän, som uteslutande egna sig åt sitt kall. Efter genomförandet af en dylik reform blefve, menade man, en »öfverinspektör» antagligen öfverflödig.

Frågan fick derpå hvila till år 1894, då icke mindre än tre motionärer i Andra Kam-maren framställde olika förslag till reformer i folkskole-inspektionen. Herr N. Nilsson i Skärhus yrkade, att »till folkskole-inspektörer icke må utses personer, som innehafva presterliga befattningar, utan endast sådana män, som innehafva sådana pedagogiska insigter och äro med folkskolan så väl förtrogna, att en verksam folkskoleinspektion genom dem må kunna utöfvas». Herr A. Kihlberg (med hvilken herrar J. Eliasson, K. E. Holmgren och L. P. Mallmin instämt) upptog stats-utskottets hemställan från 1890 års riksdag, det vill säga ett skrifvelse-förslag med begäran att »Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder böra vidtagas för åstadkommande af en mera verksam och tillfreds-ställande inspektion öfver folkundervisningen». Hr Edv. Svensson i Karls-krona slutligen föreslog, dels att folkskoleinspektörsuppdraget icke måtte göras till en bisyssla vid sidan om annan tjenstebefattning, dels att till

Reform-förslag vid 1894 års riksdag.

folkskoleinspektörer måtte förordnas personer med pedagogisk insigt och kännedom om folkskoleundervisningen.

Med anledning af dessa motioner föreslog Andra Kammarens första tillfälliga utskott afåtandet af en skrifvelse med anhållan, »det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att folkskoleinspektörsuppdraget icke göres till en bisyssla vid sidan om annan tjänstebefattning, utan i allmänhet anförtros åt personer, som under den tid, de innehafva detta kall, odeladt egna sig åt detsamma; samt att i samband härmed till folkskoleinspektörer förordnas personer, som visat sig innehafva den pedagogiska insigt och den på personlig erfarenhet hvilande kännedom om folkskoleundervisningen, att en verksam och tillfredsställande inspektion genom dem må kunna utöfvas».

Utän minsta meningsskiljaktighet biföll Andra Kammaren hvad utskottet sålunda hemställt.

Ärendet gick derpå till Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2, inom hvilket två ledamöter (kyrkoherden C. F. Pettersson och rektor T. A. Säve) gjorde det yrkande, »att Första Kammaren ville i så måtto biträda Andra Kammarens beslut, att Första Kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för att till folkskoleinspektörer i allmänhet förordnas personer, som kunna odeladt egna sin tid åt detta sitt kall under vissa längre sammanhängande perioder af året».

Utskottets majoritet (landshöfding R. Dickson, disponenten V. Odelberg och landssekreteraren A. Asker) hemställde deremot om rent afslag. I öfverensstämmelse härmed utföll ock Första Kammarens beslut efter en diskussion, under hvilken dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet framhöll svårigheten att få lämpliga folkskoleinspektörer, derest dessa icke finge tagas bland personer, som redan innehade ordinarie anställning, samt att Kongl. Maj:t hittills ansett sig just bland prester, seminarielärare och elementarlärare »lättast kunna träffa personer, som både på grund af sin bildning, sina intressen och beskaffenheten af deras eget kall skulle vara särdeles egnade att lätt nog kunna sätta sig in i folkskolans verksamhet, äfven om de icke personligen och omedelbart utöfvade eller utöfvat folkskollärarens kall».

Af andra talare framhölls under diskussionen i Första Kammaren bland annat:

att »den inspektion, vi hafva, icke är tillfredsställande»;

att »i och med det våra folkskollärare utvecklats till en punkt, synner-

ligast i pedagogiskt afseende, som är anmärkningsvärd och icke bör i tysthet förbigås, så har inspektionen stått kvar på samma ståndpunkt, som den ifrån början stod;

att, såsom det nu går, folkskoleinspektionen är utan sammanhållning, utan ordnad enhet, samt

att folkskoleinspektörerna resa för mycket, men »göra för korta uppehåll på hvarje ställe, hvarigenom de förhindras att taga den noggranna kännedom om skolor och församlingar, hvilken de behöfva för utöfvande af sitt viktiga kall».

Sedan år 1894 har frågan om reformer i folkskoleinspektionen icke förrän nu varit före inom Riksdagen — förmodligen af det skäl, att man velat afvakta, huru vid närmast skeende inspektörsutnämning Kongl. Maj:t skulle ställa sig till de af Andra Kammaren år 1894 uttalade önskningsmålen i denna fråga.

Granskning af den föreliggande motionen.

Efter det i slutet af förra året inspektörer förordnats för åren 1899—1904, men dervid den anvisade reformvägen enligt motionärens uppfattning icke blifvit beträdd, utan nu som förut de flesta folkskoleinspektörerna »sköta inspektionen som bisyssla», har herr Olsson i Sörnäs ansett tiden vara inne, att frågan å nyo bringas på tal inom Riksdagen.

I den föreliggande motionen framställas trenne olika förslag till reformer i folkskoleinspektionen.

1. Motionärens första yrkande är, att folkskoleinspektörsuppdraget icke göres till en bisyssla vid sidan om annan tjänstebefattning, utan allmänhet anförtros åt personer, som, mot åtnjutande af fullt skälig aflöning, under den tid, de innehafva detta kall, odeladt egna sig åt detsamma.

Folkskoleinspektörer, som odeladt egna sig åt uppdraget.

För att bedöma i hvad mån motionären har rätt i sitt påstående, att de flesta folkskoleinspektörerna »sköta inspektionen som bisyssla», har utskottet uppgjort en tablå, som visar, af hvilka kategorier folkskoleinspektionen handhafs allt ifrån inspektionens tillkomst. Grupperingen är gjord hufvudsakligen med ledning af de titlar, som användts af Kongl. Maj:t vid förordnandets meddelande, och afser hvarje inspektionsperiods början; de smärre ändringar, som egt rum under de olika perioderna, hafva alltså icke här blifvit iakttagna. Tablåen har följande utseende:

	1861—63	1864—66	1867—68	1869—71	1872—76	1877—81	1882—86	1887—92	1893—96	1899—1904
Prester	8	14	21	24	22	9	18	23	21	19
Seminarielärare	2	3	4	6	8	14	12	16	14	13
Läroverkslärare	6	8	11	14	14	10	8	6	6	4
Konsistorienotarie (eller amanuens).....	1	1	1	—	—	—	—	—	1	1
Folkhögskolemän	—	—	—	—	1	2	1	3	2	3
Militär	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Folkskolerektor	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Folkskollärare (eller f. d. folkskollärare)	1	1	1	1	1	1	1	1	2	4
Öfrige (utan annan befattnings)	1	1	1	2	3	4	4	3	4	3
S:a	20	28	39	47	49	41	44	52	50	47

Af denna tabell finner man, att förutom under perioden 1877—81 mera än tredjedelen af inspektörernas antal alltid utgjorts af prester. Under vissa perioder har inspektionen handhåfts till hälften eller mera än hälften af prester. För närvarande utgör dessa inspektörers antal öfver 40 procent af det hela.

Antalet seminarielärare, som användts för folkskoleinspektionen, var till en början mycket obetydligt, men har sedan 1877 stigit till 12 å 16. Hela antalet manliga ordinarie lärare vid folkskollärareseminarierna utgör 55, hvadan alltså ända sedan 1877 ungefär hvar fjärde ordinarie seminarielärare dragits från sin viktiga syssla för att delvis egna sig åt annat uppdrag.

Antalet läroverkslärare, som förordnats till inspektörer, var i början på 1870-talet uppe vid siffran 14, men har så småningom nedgått till 4.

Den stora folkskollärarekåren (som för närvarande räknar öfver 4,700 manliga och 2,300 qvinliga medlemmar) har ständigt haft någon representant inom folkskoleinspektörskåren, men, såsom synes af tabellen, hafva först på allra sista tiden folkskollärarne härvidlag kommit upp till samma siffra som läroverkslärarne.

Om till kategorien »öfrige» lägges den f. d. folkskollärare, hvilken allt sedan 1877 beklädt inspektörsuppdrag, finner man, att under de senaste 20 åren i allmänhet 4 å 5 personer samtidigt varit anställda såsom inspektörer utan annan befattnings, det vill säga att blott hvar nionde eller tionde inspektör har i verklig mening haft uppdraget såsom sitt lefnadskall.

Att märka är emellertid, att åtskilliga inspektörer, tillhörande öfriga kategorier, antingen numera tagit afsked från förut innehafd ordinarie

syssla (detta gäller om 1 läroverkslärare och 1 folkhögskoleman) eller ock åtnjuta tjänstledighet vid den ordinarie sysslan och i följd häraf kunna helt egna sig åt inspektionen (detta senare är fallet med 1 prestman, 1 seminarielärare, 1 läroverkslärare och 3 folkskollärare).

Härtill kommer, att tre af de öfriga inspektörerna (nemligen 1 konsistorieamanuens och 2 folkhögskolemän) uppfylla de betingelser, som reservanterna inom Första Kammarens utskott år 1894 ansett tillräckliga, det vill säga: de kunna odeladt egna sin tid åt folkskoleinspektionen »under vissa längre sammanhängande perioder af året». Om dessa medräknas bland dem, för hvilka inspektörsuppdraget *icke* är en bisyssla, ställer sig en fördelning af de nuvarande folkskoleinspektörerna i förevarande hänseende sålunda:

	Inspektionen en bisyssla.	Inspektionen icke bisyssla.	Summa.
Prestar	18	1	19
Seminarielärare.....	12	1	13
Läroverkslärare.....	2	2	4
Konsistorieamanuens	—	1	1
Folkhögskolemän	—	3	3
Folkskollärare	—	4	4
Fil. d:r, fil. kand. eller teol. kand.	—	3	3
Summa	32	15	47

För två tredjedelar af samtliga inspektörerna gäller alltså, att de i främsta rummet måste sköta sina ordinarie befattningar och endast på kortare mellantider kunna egna sina krafter åt folkskoleinspektionen, hvilken för dem är en biförtjänst.

Beträffande olägenheterna af att icke mindre än två tredjedelar af samtliga folkskoleinspektörerna sköta inspektionen som en bisyssla, kan utskottet inskränka sig till att hänvisa till hvad detsamma år 1894 i detta afseende anförde och som då godkändes af Andra Kammarerna:

»För *staten* medför denna anordning högre utgifter, speciellt högre resekostnader, än som eljest behöft ifrågakomma. Då inspektören ej är i tillfälle att inspektera ett större antal skolor i en sammanhängande följd, utan efter ett par dagars förrättning, stundom blott *en* dags, måste resa hem för att sköta sin ordinarie tjänst, blifva gifvetvis resekostnaderna

högre än eljest. Detta har erkänts af såväl domkapitlen som folkskoleinspektörerna sjelfva, då statsrevisorerna gjort anmärkning mot de höga resekostnaderna.

Att *de ordinarie tjänsterna* i regeln varda lidande på att deras innehafvare äro vissa dagar upptagna af inspektionsgöromål, är påtagligt. Särskildt torde det vara tydligt, att detta måste vara fallet med de mycket viktiga seminarieläretjänsterna, helst då man tager i betraktande, att icke mindre än hvar fjerde af de ordinarie manliga lärarne vid seminarierna är upptagen af inspektionsuppdrag.

I och för sig kan det visserligen icke anses olämpligt, att en seminarielärare tjänstgör såsom inspektör. Han uppfordras derigenom att personligen sätta sig in i folkskolarbetet, för hvilket han eljest till stor skada för sin uppgift såsom lärare för folkskolans vardande lärare, måste komma att blifva ganska främmande. Men skall detta mål ernås, så få båda befattningarna tydligen icke skötas samtidigt. En verklig förtrogenhet med folkskolans inre lif och en verklig inblick i de förhållanden, under hvilka folkskolläraren har att verka, kan ingalunda förvärfvas genom de brådskande och flyktiga inspektionsresor, som i tjänst varande seminarielärare äro i tillfälle att företaga. För vinnande af en dylik förtrogenhet fordras gifvetvis vida grundligare och mera sammanhängande studier än som kunna ifrågakomma, så länge inspektionen skall skötas såsom en bisysselsättning under en eller annan ledig dag. För seminarieundervisningen medför sålunda det hittills rådande inspektionssystemet endast en förlust, hvilken i allmänhet icke uppväges af någon motsvarande vinst.

Slutligen måste *folkskolan* sjelf äfven blifva lidande derpå, att hon icke kommer i åtnjutande af en fullt grundlig och sakkunnig inspektion. Gifvet är, att hennes utveckling svårligen kan i någon väsentlig mån främjas af personer, hvilka på grund af andra sysselsättningar, som för dem utgöra hufvudsaken, hindras att egna nog tid och intresse åt sin uppgift som inspektörer, hvaraf följden måste blifva, att de omöjligen kunna förskaffa sig en noggrann kännedom om folkskolans tillstånd och till följd häraf ej heller kunna vara i tillfälle att lemna fruktbara råd och anvisningar åt hennes lärare och lärarinnor.

Äfven inspektörerna sjelfva erkänna, att under nuvarande förhållanden tiden ej räcker till för dem. Sålunda klagas i de näst senaste inspektionsberättelserna en kyrkoherde deröfver, att det varit honom omöjligt att vinna så mycken tid ifrån sina egentliga tjänsteåligganden, att han kunnat besöka en del skolor mer än *en* gång under de fem åren.

Tiden har icke heller medgifvit honom att ordna möten med lärarepersonalen »till det omfång och så ofta, som vederbort».

Enligt det nu gängse inspektionssystemet har det ju till och med händt, att inspektionsförrättningar blifvit arrangerade midt under ferierna, detta af den anledning, att inspektören endast under denna tid kunnat göra sig tillräckligt fri från sin ordinarie befattning. På så sätt anordnade förvandlas inspektionsbesöken till paraduppvisningar, hvilka långt ifrån att lända folkskolearbetet till gagn snarare bidraga att leda det in på betänkliga afvägar.

Liknande följder måste äfven inträda i de fall, der inspektionsbesöken visserligen göras under terminerna, men endast på en viss, på förhand bestämd dag i veckan.»

Vidhållande de i anförda utlåtande uttalade åsigterna kan utskottet ej annat än dela motionärens uppfattning derom, att folkskoleinspektörsuppdraget icke bör göras till en bisyssla vid sidan om annan tjänstebefattning utan *i allmänhet* anförtros åt personer, som under den tid de innehafva detta kall odeladt egna sig åt detsamma. Detta hindrar naturligen icke, att inspektörsuppdraget hädanefter som hittills kan lemnas åt prester, läroverks- och seminarielärare eller andra ordinarie tjänsteinnehafvare, som för ett dylikt uppdrag befinnas skickliga, blott de under den tid de innehafva uppdraget åtnjuta tjänstledighet från innehafvande ordinarie befattning.

Att inspektörerna böra, på sätt motionären i sammanhang härmed yrkat, åtnjuta »fullt skälig aflöning», anser utskottet sjelfklart. Men någon framställning härom från Riksdagens sida torde på frågans nuvarande stadium icke vara erforderlig, helst utskottet är förvissadt, att Kongl. Maj:t skall dessförutan vidtaga de åtgärder, som må anses erforderliga, för att de personer, hvilka *helt* egna sig åt inspektionen, må erhålla en mot beskaffenheten af deras befattning svarande ersättning.

2. I andra punkten hemställer motionären, *att till folkskoleinspektörer* Fackmannainspektion. *mätte förordnas personer, som visat sig innehafva den pedagogiska insigt och den på personlig erfarenhet hvilande kännedom om folkskoleundervisningen, att en verksam och tillfredsställande inspektion genom dem må kunna utöfvas.*

Med hänvisning till hvad chefen för ecklesiastikdepartementet härom anförde vid 1891 års riksdag finner utskottet äfven detta yrkande väl befogadt.

Sådan inspektionen hittills varit ordnad, har den endast i undantagsfall kunnat blifva en verklig fackmannainspektion. Så länge inspektörerna samtidigt sköta andra befattningar, hvarpå de hufvudsakligen existera och hvaråt de egna största delen af sin tid och sina krafter, måste de helt naturligt komma att betrakta sig såsom i främsta rummet prester, seminarielärare och läroverkslärare m. m. samt först i andra rummet såsom folkskolemän. De kunna under sådana förhållanden hvarken vara eller i allmänhet ens komma att utveckla sig till att blifva verkliga fackmän på folkskolans område. På detta fält liksom på de flesta andra gör sig nemligen ett oafåtligt framåtskridande gällande. Att här hålla sig i nivå med den fortgående utvecklingen är ingalunda någon småsak; det är en uppgift, som tager en mans tid och krafter odeladt i anspråk.

Hvar och en, som af andra magtpåliggande sysselsättningar hindras härifrån, blir mycket snart efter sin tid och dermed ur stånd att intaga någon ledande ställning inom folkskoleväsendet. Om en sådan ledande ställning det oaktadt anförtros honom, så kan han visserligen i yttre måtto fylla sin plats och upprätthålla sin dermed förbundna auktoritet, men i det väsentliga måste han inom kort komma att känna sig öfverflyglad af dem, hvilkas föresyn och ledare han egentligen borde varit.

Denna konsekvens af det hittills följda systemet har icke undgått att tilldraga sig uppmärksamhet äfven inom Riksdagen. Då frågan år 1890 var föremål för Riksdagens behandling, yttrade en talare i Andra Kammaren härom: »Inspektionen har icke mäktat att följa med sin tid. Ledningen har, särskildt då det gällt initiativet till reformer på undervisningens område, öfvergått från de styrande till de styrda.»

Resorna ordnade efter en godkänd resplan.

3. Slutligen och för det tredje yrkar motionären, att folkskoleinspektörernas resor, såvidt möjligt är, ordnas efter en på förhand uppgjord, exempelvis för ett halft år i sänder gällande, af vederbörande myndighet granskad och godkänd resplan.

Utskottet finner det sjelfklart, att resorna icke böra företagas planlöst, utan tvärtom ordnas efter en bestämd, på förhand uppgjord plan. Men om inspektören är vuxen sin uppgift, så kan han bättre än någon centralmyndighet planlägga inspektionsresorna, det vill säga bestämma de grundsatser, efter hvilka de skola företagas, samt efter de i oändlighet varierande förhållandena tillämpa dem.

Om inspektörens resplan skulle i förväg godkännas af någon myndighet, skulle hvarje lärare på förhand kunna taga reda på, när han hade

att motse inspektören, hvarigenom ett af inspektionens ändamål blefve väsentligen förfeladt.

Olämpligheten af att bestämma resorna på förhand, på det sätt motionären tänkt sig, påvisas ock i de senast offentliggjorda inspektionsberättelserna. En inspektör yttrar härom följande:

»Jag vågar påstå, att, om det än för någon folkskoleinspektör vore möjligt att utan hinder af andra embeten eller göromål ordna sina resor efter en på förhand af honom sjelf eller öfverordnad myndighet uppgjord plan, det åtminstone ej skulle blifva till skolväsendets förmån, om än till någon ringa besparing för statskassan. Ty då staten icke lemnar ersättning för resor, som inspektören behöfver göra för att deltaga i för skolärenden utlysta kyrkostämmor, der han dock mången gång kan göra mera gagn än genom många inspektioner tillsammans, så måste han vid en bestämd tid ställa sin inspektionsresa dit, der han på samma gång kan bereda sig tillfälle att med sin vidsträcktare insigt vid en utlyst kyrkostämma öfva inflytande på en vigtig skolfrågas behandling och afgörande. Der ombyte af lärare eller lärarinna skett, påkallas ofta inspektörens närvaro strax i början för att meddela den nye läraren åtskilliga upplysningar, råd och vinkar, som skolrådsordföranden möjligen ej har hvarken tillfälle eller förmåga att meddela rörande vissa lokala och säregna förhållanden, hvarför han vid en sådan tid helst bör ställa sin resa till denna skola framför andra.»

Hvad motionären i denna tredje punkt föreslagit kan utskottet följaktligen icke tillstyrka.

Af det anförda framgår, att utskottet väsentligen ställer sig på samma ståndpunkt som den, hvilken Andra Kammaren intog år 1894. Utskottet anser alltså, att för en fullt verksam och tillfredsställande folkskoleinspektion fordras, att inspektörsuppdraget endast lemnas åt personer, som odeladt kunna egna tid och krafter deråt och som varit i tillfälle att förvärfva erfarenhet på det område, som verksamheten omfattar.

Kostnadsfrågan.

Den väsentligaste anmärkning, som inom Första Kammaren framställdes mot en dylik anordning, var den, att kostnaderna för inspektionen härigenom skulle komma att ökas. Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet beräknade, att om folkskoleinspektionen på detta sätt reformerades, skulle kostnaderna stiga till 137,500 kronor eller åtminstone till 112,500 kronor (i förstnämnda fallet 25 inspektörer, hvilka hvardera i medeltal hade 3,000 kr. i lön och 2,500 kr. i rese- och traktamentsersättningar; i sistnämnda

fallet lönen beräknad till 2,500 kr., samt rese- och traktamentsersättningarna till 2,000 kronor).

I riksstaten är för närvarande uppfördt ett belopp af 95,000 kronor att användas »till arfvoden och resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer».

Af propositionen till 1859—60 års riksdag framgår, att man ursprungligen tänkte sig arfvodena såsom den väsentligaste utgiften för folkskoleinspektionen. I verkligheten stälde det sig dock ganska snart så, att resekostnadsersättningarna blefvo hufvudsaken. Sålunda utgick nedannämnda år (beloppen i vissa fall i afrundade tal):

	till	till dagtraktamente och resekostnadsersättning:	summa kronor:
År 1870	20,850	30,118	50,968
» 1876	24,027	46,868	70,895
» 1884	29,550	66,000	95,550
» 1891	27,700	75,300	103,000
» 1894	28,000	63,763	91,763
» 1897	28,350	63,254	91,604

På grund af anmärkningar af statsrevisorerna hafva resekostnaderna under senaste årtiondet något nedgått. Men dels i följd af det oändamålsenliga sätt, hvarpå resorna *måste* anordnas för flertalet af de inspektörer, hvilka hafva inspektion som bisyssla, dels ock i följd af att det nuvarande aflöningsystemet tvingar inspektörerna att anordna resorna, så att de derpå kunna bereda sig inkomst, hafva resekostnaderna dock allt fortfarande kommit att utgöra en oproportionerligt stor del af kostnaderna i det hela. Enligt nu gängse system blifva arfvodena så att säga bortplottade i en mängd småposter. Sålunda voro vid innevarande års början arfvodena, för år räknadt, på följande sätt fördelade:

1 inspektör	2,000 kronor	=	2,000 kronor.
1 dito	1,800	»	= 1,800 »
2 dito hvardera	1,750	»	= 3,500 »
1 dito	1,500	»	= 1,500 »
2 dito hvardera	1,300	»	= 2,600 »
1 dito	1,250	»	= 1,250 »
1 dito	1,200	»	= 1,200 »
2 dito hvardera	1,000	»	= 2,000 »
1 dito	800	»	= 800 »
1 dito	750	»	= 750 »

Trsp. 13

17,400 kronor.

Tresp. 13						17,400 kronor.
2	dito	hvardera	700	»	=	1,400 »
2	dito	dito	650	»	=	1,300 »
7	dito	dito	600	»	=	4,200 »
2	dito	dito	550	»	=	1,100 »
6	dito	dito	500	»	=	3,000 »
1	dito	400	»	=	400 »
1	dito	350	»	=	350 »
5	dito	hvardera	300	»	=	1,500 »
2	dito	dito	250	»	=	500 »
5	dito	dito	200	»	=	1,000 »
1	dito	150	»	=	150 »
Summa 47						32,300 kronor.

Af förestående 32,300 kronor komma 16,800 kronor på de 15 inspektörer, hvilka helt eller till öfvervägande grad egna sig åt inspektionen (medeltal alltså 1,120 kronor). Återstående 15,500 kronor hafva tilldelats öfrige 32 inspektörer med belopp från 150 à 200 kronor upp till 1,300 kronor (medeltal 484 kronor).

Det synes utskottet påtagligt, att, om sakerna så ordnades, att inspektörerna finge åt sitt uppdrag egna hela sin tid — icke blott en obetydlig bråkdel af densamma — så skulle inspektionen på ett långt omsorgsfullare sätt än nu kunna skötas af ett vida mindre antal personer, och dessa skulle kunna verkställa de nödiga resorna för en sammanlagdt mindre summa. Helt visst skulle ett 30-tal inspektörer för hela landet, kanske till och med 25, blifva alldeles tillräckligt. Under förutsättning häraf skulle redan inom ramen af det nuvarande anslaget åtskilliga förbättringar kunna åstadkommas i den föreslagna riktningen. Men för att den åsyftade reformen skall i sin helhet kunna genomföras, torde nog en höjning af anslaget blifva af nöden, en höjning, som dock med hänsyn till de stora fördelar, som en fullt effektiv och tidsenlig inspektion skulle tillskynda folkskoleväsendet, ej bör föranleda reformens undanskjutande.

Staten har nemligen här stora intressen att bevaka. För folkskoleväsendet utgå årligen af statsmedel omkring 5 millioner kronor. För att öfvervaka och vidtaga sådana åtgärder, att dessa betydande belopp blifva på bästa sätt använda, äro för närvarande anslagna 95,000 kronor. Nämnda anslag har allt sedan 1885 utgått med oförändradt belopp, under det statens utgifter för folkskoleväsendet i öfrigt ökats med omkring 50 procent. Då därtill kommer, att sedan 1885 antalet folk- och småskolor ökats med öfver 1,500 och antalet lärarekrafter med öfver 3,000, så synes en

höjning äfven i inspektörsanslaget vara väl motiverad — förutsatt att genom en sådan höjning en verklig fackmannainspektion på föreliggande område kommer till stånd.

Sammanfattning.

Genom en reform, sådan som utskottet förordat, skulle folkskoleinspektionen blifva likställd med den inspektion, som utöfvas på andra områden. Man skulle vidare kunna erhålla temligen konstanta inspektionsdistrikt i stället för att — såsom nu är förhållandet, då distrikten måste göras beroende af de särskilda inspektörernas bekvämlighet — områdenas omfång vexla nästan för hvarje period. Och genom att minska inspektörernas antal skulle samarbete dem emellan lättare kunna åstadkommas, hvarigenom den på åtskilliga håll lifligt förordade enheten skulle vinnas. Slutligen skulle, såsom ofvan framhållits, icke oväsentliga besparingar uppstå beträffande resekostnadsersättningarna, på samma gång inspektionen blefve i alla hänseenden mera verksam och tillfredsställande.

Efter det denna fråga senast var föremål för Riksdagens behandling, hafva nya inspektörsförordnanden egt rum, dervid, enligt utskottets förmenande, Kongl. Maj:t i någon mån sökt tillmötesgå de af Andra Kammaren år 1894 uttalade önskemålen. I stället för 10 inspektörer, som helt kunnat egna sig åt detta uppdrag, finnas nu 12 sådana, hvarjemte liksom under förra perioden finnas 3 inspektörer, hvilka under åtminstone halfva året kunna mera odeladt handhafva inspektionen. Men om fortskridandet i den af Andra Kammaren önskade riktningen skall fortgå så långsamt, som härigenom blifvit antydt, så komme det att dröja ytterligare 30 à 40 år, innan målet blefve uppnådt.

I denna omständighet finner utskottet en ytterligare anledning att hemställa, att kammaren, med vidhållande af sina i ämnet förut uttalade åsigter, måtte på det sätt bifalla den förevarande motionen,

att Andra Kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, att folkskoleinspektörsuppdraget icke göres till en bisyssla vid sidan om annan tjenstebefattning, utan i allmänhet anförtrös åt personer, som under den tid de innehafva detta kall odeladt egna sig åt detsamma; samt att i

samband härmed till folkskoleinspektörer förordnas personer, som visat sig innehafva den pedagogiska insigt och den på erfarenhet hvilande kännedom om folkskoleundervisningen, att en verksam och tillfredsställande inspektion genom dem må kunna utöfvas.

Stockholm den 26 april 1899.

På utskottets vägnar:

EMIL HAMMARLUND.
